Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

VERGUNNINGVERLENING, TOEZICHT EN HANDHAVING MILIEU

Wat heeft u hiermee te maken?

Half maart vonden de Nederlandse gemeenteraadsverkiezingen 2022 plaats. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat informeert u als bestuurder en gemeenteraadslid voor de komende periode hierbij graag over het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) binnen het milieudomein. Ter informatie over - en ter bewustwording - van het VTH-stelsel is dit position paper opgesteld.

VTH-stelsel

Het VTH-stelsel is één van de pijlers om binnen het milieudomein in te zetten op een schonere, gezondere en veiligere leefomgeving. Dit doel wordt niet alleen door het Rijk als stelselverantwoordelijke voor het VTH-stelsel als geheel nagestreefd. Ook alle andere betrokken partners in het VTH-stelsel (provincies, gemeenten en omgevingsdiensten) streven hiernaar, met ieder hun eigen verantwoordelijkheden en plaats binnen het stelsel.

Gemeenten en provincies zijn bevoegd gezag voor veel milieutaken. Op grond van de wet is de uitvoering van VTH van een groot deel van deze milieutaken door gemeenten en provincies belegd bij 29 omgevingsdiensten.

Voor een deel zijn dit taken die gemeenten en provincies op grond van de wet verplicht moeten onderbrengen bij een omgevingsdienst: de zogenaamde basistaken. Naast deze basistaken kunnen gemeenten en provincies extra taken bij een omgevingsdienst beleggen. Door taken te beleggen bij 29 omgevingsdiensten, is hier alle kennis en kunde efficiënt gebundeld voor de uitvoering en niet langer versnipperd onder 345 gemeenten en 12 provincies.

Positie omgevingsdienst

Een omgevingsdienst is een gemeenschappelijke regeling waaraan gemeenten en provincies deelnemen die binnen het werkgebied van de omgevingsdienst liggen. Daarmee zijn allen gezamenlijk eigenaar van de omgevingsdienst. Daarnaast zijn ze ook gezamenlijk opdrachtgever voor de omgevingsdienst. Het is dus niet een dienst op afstand waar een gemeente of provincie een taak belegt. Gemeente en provincie blijven altijd verantwoordelijk voor de taak die is belegd bij een omgevingsdienst, waarbij horizontale verantwoording (via de gemeenteraad en provinciale staten) als een belangrijk borgend instrument nog beter kan worden ingezet. De rol van opdrachtgever is dan ook een zeer belangrijke.

Doorontwikkeling VTH-stelsel

Het VTH-stelsel is een dynamisch stelsel. Onder invloed van nieuwe opgaven op het gebied van bijvoorbeeld circulaire energie en klimaatdoelstellingen moet het altijd nieuwe taken kunnen adopteren en uitvoeren. Hiervoor zullen naast middelen altijd aanpassingen aan het stelsel moeten plaatsvinden. Daarom zullen alle partners binnen het stelsel continu met elkaar in gesprek moeten blijven om gezamenlijk het doel van een schone, gezonde en veilige leefomgeving te bereiken. Het kabinet heeft in het Coalitieakkoord structureel geld vrijgemaakt voor het versterken van het VTH-stelsel.

Interbestuurlijk programma

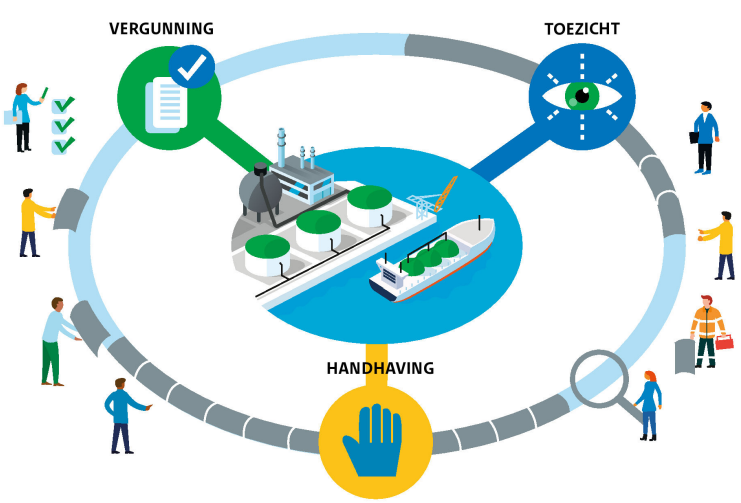
Het versterken van het VTH-stelsel wordt de komende jaren vormgegeven in het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel. Dit programma wordt opgesteld naar aanleiding van het rapport en de adviezen van de commissie Van Aartsen (Om de leefomgeving Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur | Rapport | Rijksoverheid.nl). In dit rapport concludeert de commissie Van Aartsen dat het VTH-stelsel niet functioneert, door fragmentatie en vrijblijvendheid. Hierdoor ontstaat vermijdbare milieuschade. De commissie Van Aartsen doet een tiental aanbevelingen die allemaal opgevolgd worden.

In het interbestuurlijk programma krijgen ook bestaande programma's zoals Liever een goede buur een plek. Zo is alles over VTH gebundeld onder één programma met een eigen Bestuurlijk Overleg. Eind maart 2022 besluiten Rijk, provincies, gemeenten en omgevingsdiensten over het interbestuurlijk programma. Hierna wordt gestart met het uitwerken van de verschillende programmalijnen. Hierbij is uiteraard ook de VNG betrokken als belangrijke partner binnen het VTH-domein.

Ook willen we u als gemeente betrekken. In januari jl. deden we dat al: in een vijftal regiobijeenkomsten spraken Rijk, provincies, gemeenten en omgevingsdiensten met elkaar over het VTH-stelsel. Om ook u als (nieuwe) bestuurder op vlieghoogte te brengen, organiseren we hier graag een vervolg op met een bijeenkomst in juni 2022.

Wilt u op de hoogte blijven van actuele VTH-ontwikkelingen vanuit het Rijk, meld u dan via postbusVTH@minienw.nl aan voor de nieuwsbrief VTH. Ook kunt u het VTH-stelsel vinden op LinkedIn.

Versterking van het VTH-stelsel

Provincies en gemeenten

Zijn het bevoegd gezag voor de milieutaken:
- inhoudelijk beleid voor de bescherming en benutting van de leefomgeving
- lokaal maatwerk en middelen en voorzieningen voor de omgevingsdiensten

Omgevingsdiensten

Hebben de zorg voor de rechtmatige en doelmatige uitvoering en handhaving van het VTH-stelsel.

Het Rijk

- Geografische schaal van de regionale keten
- Normering en condities voor de op- en inrichting van omgevingsdiensten
- Functioneren van het VTH-stelsel als geheel

10 aanbevelingen van de adviescommissie VTH

- De ondergrens voor de omvang van de omgevingsdiensten verhogen.
- Meer prioriteit, capaciteit en inzet voor strafrechtelijke handhaving en vervolging.
- Landelijke normfinanciering in plaats van lokale outputfinanciering.
- Eén uitvoerings- en handhavingsbeleid, en één uitvoeringsprogramma op basis van één risicoanalyse per regio.
- Inrichten van Rijkstoezicht op omgevingsdiensten.
- Kwaliteit verbeteren en afstemmen op aard van inrichtingen.
- Hetzelfde basistakenpakket voor elke omgevingsdienst.
- Verplichting tot informatieuitwisseling en investeren in kennisontwikkeling en kennisdeling.
- Versterking van de positie van de directeur door verplicht mandaat en herzien van de benoemingsprocedure
- Advisering en uitvoeringstoets door omgevingsdiensten over omgevingsplannen.